

عقابان تیز پروازی که آسمان خونین شهر را سرخگون کردند

آنان مردانی هستند که بر وسیله‌ای آهنین می‌نشینند و با بسم الله از زمین برمی‌خیزند و بر فراز ابرها و بالاتر از همه انسان‌ها همچنان عقاب تیزپرواز بر سر دشمنان اسلام فرود می‌آیند...

آنان مردانی هستند که بر وسیله‌ای آهنین می‌نشینند و با بسم الله از زمین برمی‌خیزند و بر فراز ابرها و بالاتر از همه انسان‌ها همچنان عقاب تیزپرواز بر سر دشمنان اسلام فرود می‌آیند و چنان وحشتی در دل‌های مرده کفار می‌افکنند که در پس هزاران تجهیزات دفاعی‌شان هم نمی‌توانند جان سالم به در برند. آنان خلبانان غیور ارتش جمهوری اسلامی ایران بودند که به ندای «هل من ناصر ینصرنی» امام خویش لبیک گفتند و خیلی‌هاشان در این راه عاشقانه از زمین به آسمان پر کشیدند. شهیدان خلبانی همچون جهانگیر انقطاع، حسن طالب مهر و علی امجدیان از آنانی بودند که خونشان را بر فراز آسمان خونین شهر فشانند تا که بر مسیر سرخشان آزادی را به ارمغان آورند.

سرتیپ ۲ خلبان علیرضا نمکی عراقی در سال ۱۳۲۴ در شهر اراک متولد شد. او در عملیات بیت المقدس و آزادسازی خرمشهر با درجه سرهنگ ۲ رئیس گروه طرح‌های استراتژیک و تاکتیکی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران بود.

آنچه در ادامه می‌خوانید، روزنگار هجده روز تا آزادسازی خرمشهر در خصوص تلاش‌های خلبانان غیور نیروی هوایی ارتش است که از زبان ایشان به رشته تحریر درآمده است.

روز هفدهم اردیبهشت خلبانان پایگاه هوایی بوشهر با هشت فروند هواپیمای «اف-۱۴ای» مواضع دشمن را در شلمچه بمباران کردند. خلبانان پایگاه پنجم شکاری امیدیه نیز با ۴ فروند اف-۵ به نیروهای دشمن در منطقه شلمچه حمله کردند. سایت موشک زمین به هوای هاوک آبادان با نام «تبوک» گزارش داد، در ساعت ۱۶:۳۰ دو فروند هواپیمای دشمن را با شلیک دو تیر موشک سرنگون کردند.

در ساعت ۹:۴۶ و ۱۱:۵۶ نیز خلبانان هواپیمای اف-۴ با معرف «قدس-۱» و «وحدت-۱» دو فروند از هواپیماهای دشمن را بر فراز قرارگاه قدس سرنگون کردند. خلبانان هواپیمای شکاری شناسایی «آر. اف-۴» از منطقه جفیر تا بصره از وضعیت نیروهای دشمن عکس هوایی تهیه کردند و به قرارگاه‌های کربلا، قدس، فتح، نصر و قرارگاه عمایات هوایی جنوب فرستادند.

دشمن در این روز برای نابودی پل‌هایی که روی کارون برقرار شده بود، تلاش هوایی زیادی کرد و در ساعات ۱۷:۰۵ و ۱۷:۴۱ سایت تبوک اعلام کرد، پل خرمشهر به بوارین - که لشکر ۱۱ ارتش عراق برای دسترسی به خاک عراق بر اروند زده بود و از آن استفاده می‌کرد - بمباران و نابود شد و لشکر ۱۱ ارتش عراق در خرمشهر به دام افتاد و راه بازگشت نداشت.

با شلیک موشک دو فروند هواپیماهای دشمن سرنگون شد و خلبانی به نام «علی بدر یوسف الشیبانی» به اسارت نیروهای ایران درآمد.

پیشرفت نیروی زمینی جمهوری اسلامی ایران بسیار چشمگیر شده بود، به گونه‌ای که دشمن تلاش داشت تا نیروهای خود را از مهلکه به در برد و برای همین پلی روی رودخانه اروند بنا نهاد تا عقب‌نشینی نیروهای زرهی و مکانیزه خود را تا آنجا که می‌شود آسان کند؛ این پل به طول ۵۰۰ متر و از چهار قطعه ساخته شده بود.

در روز هجدهم اردیبهشت خلبان پایگاه سوم همدان مأمور به دزفول، با یک سورتی پرواز هواپیمای «اف-۱۴ای» قرارگاه دشمن را در جفیر بمباران کردند و ۴۸۸۴ پوند بر سر دشمن ریخته شد و همچنین پل معروف به بوارین را که به آن اشاره شد، در پشت سرلشکر ۱۱ ارتش عراق که در خرمشهر مستقر شده بود با همین مقدار مهمات نابود کردند. خلبان پایگاه چهارم شکاری دزفول با هشت فروند هواپیمای «اف-۱۵ای» نیروهای ارتش عراق را در محور طلائیه نشوه و جنوب غرب جفیر بمباران کردند.

خلبان پایگاه یکم شکاری گردان ۱۱ شکاری شناسایی مهرآباد تهران نیز یک سورتی پرواز عکسبرداری هوایی از گسترش و فعالیت‌های نیروهای زمینی ارتش عراق در جنوب سوسنگرد تا خرمشهر انجام دادند و در لحظات آخر عکسبرداری در هنگام بازگشت، یکی از هواپیماها هدف موشک هواپیماهای میراث عراق قرار گرفت اما خلبان توانست هواپیما را در پایگاه امیدیه فرود آورد.

ساعت ۱۱:۱۲ همین روز (۱۸ / ۲ / ۶۱) یک فروند هواپیمای «اف-۱۴ای» در عملیات بمباران دشمن در جفیر هدف موشک هواپیماهای جنگنده میراژ قرار گرفت و سقوط کرد. خلبانان آن سروان ذوالفقاری و ستوان یکم اعظمی بودند که به اسارت دشمن درآمدند. در این روز، ۱۲۳۹ تن مجروح و ۱۵۶ تن مأمور از منطقه عملیاتی توسط هواپیماها تخلیه و ۲۹ پالت بار شامل مهمات، دارو و برانکارد و تجهیزات سپاه به منطقه ترابری شد.

با پیشروی قرارگاه نصر دستور داده شد یک سایت «هاوک» جدید در مختصات تقریبی ۳۰۴۳ شمالی و ۴۸۲۸ شرقی برای دفاع موشکی صحنه نبرد ساخته شود. نخست این سایت با نام هومن و بعد با نام بدر در گرمداشت تشکیل شد؛ همان سایت موشکی رامشیر که به گرمداشت انتقال یافته بود.

روز نوزدهم اردیبهشت فرا رسید؛ در حالی که نیروی هوایی نزدیک بیست و چهار روز بود در جنگ بی‌امانی با نیروی زمینی و هوایی دشمن بود، ساعت ۱۱:۲۱ در شمال خرمشهر یک فروند هواپیمای دشمن آماج موشک فنیکس هواپیمای اف-۱۴ با معرف پروازی «نیکو-۴» قرار گرفت و سرنگون شد و در ساعت ۱۵:۲۳ نیز یک فروند دیگر از هواپیماهای جنگنده دشمن در شمال آبادان توسط شلیک موشک هاوک از سایت «تبوک» سرنگون شد که به دنبال آن، ۱۰۷۸ تن مجروح، ۳۲۳ تن مأمور و ۱۲۰ هزار پوند بار شامل مهمات، خون و برانکارد به منطقه عملیاتی و یا بیرون از منطقه ترابری هوایی شد.

در روز بیست و یکم اردیبهشت ۶۱ خلبانان هواپیمای اف-۱۴ با معرف «ترازوی-۴» با شلیک یک فروند موشک فنیکس هواپیمای جنگنده عراقی را بر فراز ایستگاه حسینی سرنگون کردند. سایت موشکی زمین به هوای تبوک نیز در ساعت‌های ۱۳:۰۵، ۱۴:۲۴، ۱۴:۲۷ و ۱۴:۳۲ چهار تیر موشک «هاوک» علیه هواپیماهای دشمن شلیک و چهار فروند هواپیمای دشمن را سرنگون کرد.

در روز بیست و دوم اردیبهشت، ساعت ۶:۳۵ خلبانان هواپیمای اف-۱۴ با معرف «کتایون-۱» هواپیمای دشمن را رهگیری و با شلیک یک فروند موشک فنیکس در ساعت ۶:۵۵ بر فراز غرب کارون در برابر قرارگاه فتح سرنگون کردند. در ساعت ۸:۱۱ و در همان موقعیت قبلی یک فروند دیگر از جنگنده‌های دشمن با شلیک موشک فنیکس هواپیما با کد کتایون سرنگون و بقیه متواری شدند.

در ساعت ۱۱:۵۹ یک فروند دیگر از هواپیماهای دشمن بر فراز شلمچه توسط خلبانان هواپیمای اف-۱۴ با معرف «کتایون-۳» و شلیک یک تیر موشک فنیکس سرنگون گردید. در ساعت ۱۷:۲۰ خلبانان هواپیمای اف-۴ پایگاه ششم شکاری با معرف «کتایون-۲۳» یک فروند هواپیمای دشمن را در ۲۰ مایلی شمال شرق خرمشهر با شلیک موشک اسپارو مورد اصابت قرار دادند و سرنگون ساختند.

در روز بیست و سوم اردیبهشت در ساعت ۱۴:۱۵ یک فروند جنگنده دشمن بر فراز قرارگاه قدس هدف موشک فنیکس هواپیمای اف-۱۴ با معرف «آزادی» قرار گرفت و سرنگون شد. در روز بیست و چهارم اردیبهشت تعداد ۷۳ تن مجروح و ۱۴۹ تن مأمور از منطقه نبرد به فرودگاه‌های کشور ترابری شدند و شش پالت بار به همراه دو جعبه قطعات یدکی به منطقه حمل شد.

در روز بیست و پنجم اردیبهشت خلبانان هواپیمای «آر. اف-۱۴ای» با معرف شبخ بر فراز هویزه تا آبادان به پرواز درآمد و توسط جنگنده‌های میراژ دشمن رهگیری و تعقیب شد؛ اما در جنگ و گریز با خلبانان هواپیماهای اف-۱۴ مأمور دفاع هوایی دستور رزمی «ناصر»، سرانجام عکس هوایی تهیه و خلبانان هواپیمای شناسایی موفق به انجام مأموریت و بازگشت شدند.

سایت هاوک تبوک در ساعت ۱۲:۳۵ دو فروند موشک هاوک شلیک و یک فروند هواپیمای جنگنده دشمن را بر فراز خرمشهر سرنگون کرد.

در روز بیست و ششم اردیبهشت نیز دو فروند هواپیمای دشمن بر فراز منطقه عملیاتی قرارگاه نصر در ساعت‌های ۸:۰۵ و ۱۲:۰۳ توسط یگان موشکی زمین به هوای «هاوک» هدف قرار گرفت و سرنگون شد. روز بیست و هفتم اردیبهشت، ۱۳۹ مجروح از منطقه عملیاتی به خارج از خوزستان و ۵۵۵ مأمور و ۷۳۰۰۰ پوند مهمات و ۴ عراده توپ اورلیکن و یک دستگاه مولد برق و ۳ پالت بار شامل دارو و برانکارد به منطقه عملیاتی ترابری شدند.

در روز بیست و هشتم اردیبهشت سایت تبوک گزارش داد، در درگیری امروز ۴ فروند هواپیمای دشمن را سرنگون ساخته که هر چهار فروند در شمال آبادان و خرمشهر ساقط شده بودند. در همین روز یک فروند هواپیمای «بوئینگ-۷۰۷» در اختیار وزارت امور خارجه و مسئولان جنگ قرار داده شد تا سفر و وابستگان نظامی را به اهواز ترابری کند و این گونه از نزدیک سرزمین‌های آزاد شده را ببیند. در همین روز سایت موشکی هاوک «تبوک» ۴ فروند دیگر از هواپیماهای دشمن را هدف گرفت و سرنگون و

سایت هاوک «خیبر» نیز یک فروند دیگر را سرنگون کرد.

در این روز، ۱۰۶ تن مجروح و ۱۲۹ تن مأمور توسط هواپیماهای ترابری نیروی هوایی ارتش از منطقه نبرد تخلیه شدند و ۳۵ پالت بار و ۲ دستگاه رادار و ژنراتور برق و ایرکاندیشن به منطقه عملیاتی بیت المقدس ترابری و یا از آنجا خارج شد.

در روز سیام اردیبهشت یک سورتی پرواز شناسایی و عکسبرداری هوایی از اوضاع جبهه بیت المقدس توسط خلبانان فانتوم شناسایی انجام شد. در روز سی و یکم اردیبهشت، ۱۸۳ تن مجروح و ۱۱۷ تن مأمور از منطقه اهواز به خارج از استان خوزستان ترابری شدند.

در روز دوم خرداد، سه فروند از هواپیماهای دشمن که سعی در برقراری آتش پشتیبانی داشتند تا نیروهای زمینی خود را زیر پوشش این آتش به آن سوی مرزها تخلیه کنند، توسط سایت تبوک هدف قرار گرفتند و سرنگون شدند. در این روز، ۱۷۹ تن مجروح و ۶۲۵ تن مأمور به خارج از استان خوزستان و ۶۱۰۰۰ پوند مهمات به منطقه ترابری شد.

در روز سوم خرداد نیز سه فروند دیگر از هواپیماهای دشمن توسط سایت تبوک هدف قرار گرفته و سرنگون شدند. در همین روز ۸۰۸ تن مجروح و ۶۲۴ تن مأمور و ۴ پالت بار و ۱۳۵۰۰ پوند بار ترابری شد و سرانجام دشمن در آخرین تلاش‌های خود در آستانه ورود رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران و نیروهای مردمی به شهر خرمشهر، پالایشگاه گاز مایع ماهشهر را با دو فروند هواپیمای جنگنده بمب افکن خود مورد حمله هوایی قرار داد که خساراتی به بار آورد.

در روز چهارم خرداد نیز سایت تبوک ۴ فروند دیگر از هواپیماهای دشمن را سرنگون کرد.

آمار پیروزی‌ها

در این عملیات (بیت المقدس) با فرماندهی سرهنگ خلبان بهرام هشیار و کار مشترک و گروهی فرماندهی پدافند هوایی و یگان‌های عملیاتی پروازی مندرج در دستور رزمی شب-۳ تعداد ۹۳۱ سورتی پرواز مراقبت مسلحانه و اسکرامل توسط خلبانان هواپیماهای اف ۱۴ و اف ۵ و اف ۴ انجام شد. در عملیات ۱۳۰ سورتی پرواز بمباران هوایی توسط خلبانان هواپیماهای اف ۴ و اف ۵ انجام شد که روی هم ۳۸۷۶۷۲ پوند مهمات جنگی معادل ۲۰۰ تن بر سر نیروهای دشمن فرو ریخته شد که اگر مهمات مخصوص مانند موشک‌های فونیکس و اسپارو و سایداوایندر و هاوک و گلوله‌های توپخانه ضد هوایی را به این تناژ اضافه کنیم بیش از دو برابر خواهد شد.

در این عملیات ۲۲ سورتی پرواز عکسبرداری هوایی انجام شد. میزان ۲۴۹۴ سورتی پرواز ترابری هوایی از سوخت رسانی در هوا تا حمل مجروح و آوردن نیرو از اقصی نقاط ایران به فرودگاه اهواز و امیدیه و دزفول و پروازهای ارتباطی و انتقال و جابجایی فرماندهان و مدیران و شناسایی الکترونیکی و غیره انجام شد که در عملیات مشترک گذشته بی‌سابقه بود. در این عملیات بیش از ۱۰ هزار نفر مجروح از فرودگاه‌های اهواز و امیدیه و دزفول توسط هواپیماهای ترابری به شهرهایی که آمادگی پذیرش مجروحان و بیماران را اعلام کرده بودند انتقال یافتند. در عملیات بیت المقدس بیش از ۵۵ فروند از هواپیماهای دشمن هدف آتشبارهای موشکی صحنه نبرد (موشک‌های فونیکس و اسپارو و سایداوایندر هواپیماهای جنگنده رهگیر و موشک‌های هاوک سایتهای موشکی تبوک و خیبر) قرار گرفتند و منهدم شدند.

منبع: کتاب بر فراز بصره به کوشش زهرا ابوعلی